ح ، زوقايف .

۱۳۲۵ سنه ۱ شوال پنجشنبه ۱۹۰۷ سنه ۲۵ اوكتابر № 4

الاصلاح

سنه تأسيس ۱۳۲۵

اخطار:

يبارلگان يازولرنى اوزگارتوگه هيئت تحريريه اختيارليدر. باصلمغان مقاله‌لر كيرو يبارلماس.

غزيته‌نڭ بهاسى

سنه‌لك ۳ صوم آلتى آيلق ۱ صوم ۵۰ تين ۳ آيلق ۱ صوم شاكردلر ايچون ۳ آى‌غه ۷۵ تين قزان شاكردلرينه آيلاب ۲۵ تين.

آدرس:
Казань, Номера „БОЛГАРЪ“
Редакція газ. „ЭЛЬИСЛАХЪ“
Телефонъ № 748

ЕЖЕНЕДѢЛЬНАЯ ГАЗЕТА
„ЭЛЬ-ИСЛАХЪ“

قزانده نسخه‌سى ۷ تين علمى ادبى هفته‌لك غزيته چيت شهرلرده ۹ تين

جمله ترقى‌پرور مسلمانلر ايچون عيد شريف مبارك بولغاى ايدى

۳ نچى دوما، دينى مدرسه‌لر وسودا-گير بالالرى، باشقه ملتلرده، بزده قزلر اوقيلر، حساب صوريلار، شعر: بزده علم نرسه بار؟، مدرسه خبرلرى، عرفه كون توشمده ،

اداره‌دن

بيرامدن صوڭ غزيته‌مزنڭ چغو كونى دوشنبه كون اوله‌چغندن، كيله‌چك نومر غزيته‌مز ۵ نچى نويابر دوشنبه كون چغاچق.

قزان ۲۵ نچى اوكتابر

اصول جديده‌نڭ كوندن كون انتشارى، كوبدن تاتارملتى قارشيسينه اصول تعليمدن خبردار معلملر كيره‌كلكى مسئله‌سين چغارغان هم اول معلملرنڭ يتشمه‌وى مسئله‌سينى بيك گوزل صورتده آڭلاتقان ايدى. بيك فقيرگنه آول خلقى‌نڭ اوزلرينڭ آقتق كيسه‌كلرندن صندرب معلمگه ئلوش چغارغانلغينى، اوز كسه‌سيندن مكتب تربيه ايته طورغان، كشيلرنڭ حكومت مكتبلريندن مكملره‌ك تربيه كورب چقغان هم حكومتدن وظيفه آلا طورغان معلملرگه قاراغانده كوبره‌ك وظيفه تعيين ايتوب معلملر جلب ايتارگه مجبور بولولرينى اويلاساق، حاضرده خلقمزنڭ معلملرگه احتياجنى نى درجه حس

ایته باشلاغانلقلرینی ومعلملر یتشدرومسئله‌سینڭ نی درجه‌ده بر دقیقه‌ده کیچکدرونی تجویز ایتمی طورغان مسئله ایکانلگینی آچق صورتدہ کوررگه مجبورمز. اگر مونڭ اوستینه کوز آلدمزده‌غی ۳ نچی دوماغه حکومت طرفندن عرض ایتله‌چك، عمومی، مجبوری تعلیم ابتدائی لائحه‌سینی‌ده اعتبارغه آلساق، معلملر یتشدرو مسئله‌سی حیاتمزنڭ ایڭ اهمیتلی وبلکه سیاسی نقطه‌دنده بر‌ده آقرینلاب طورونی کوتره‌چك توگل ایکانینه تماما قناعت حاصل ایتمی حالمز یوقدر.

حاضر ئلی آلتی — یدی آولغه بر ترتیبلی مکتب بولوب طورغانده، معلملرمز یتشمی. اگرده تعلیم ابتدائی تعمیم ومجبوری ایتلسه حاضرگی احتیاج ٦ — ٧ مرتبه قوّتله‌نه‌چکدر.

غزیته اوقوغانلرغه معلوم: روس ملتینڭ شول قدر کوب دارالمعلمین‌لری بولو اوستینه‌ده، حکومتنڭ حسابی بوینچه تعلیم ابتدائی مجبوری ایلنسه، اول معلملرنڭ عددلری یته‌رلك توگل، شوکار کوره‌ده کچرك درجه‌لی معلملرنڭ حق وپراؤالرینی آرتدررغه مجبوریة حس ایتله‌چکدر.

اگرده ۳ نچی دوما تعلیم ابتدائی‌نی مجبوری یاصاب تیز کوندن عمل‌گه‌ده‌قویلووین طلب ایتسه، تاتار ملتی معلملر قایدن آلاچقدر؟

معلملر یتشماوی سببلی کوب یبرلرگه تاتار مکتبلری آچلا آلماغاچ آلاراورنینه بالمجبوریة روس مکتبلری آچلرغه تیوش بولوب کیلمه‌س میکان؟

یتشکان معلملردن‌ده بر درجه معلومات طلب ایتلنه باشلاسه (طبیعی نیندی طوغری کیلسه شوندی معلم نصب ایتکان مکتبلر، تعلیم مجبوری قاعده‌سین یرینه کیتره آلاچق توگل) نیچك ایتوب شول کوننی‌گنه اول معلملرگه کیره‌ك درجه تربیه ومعلومات بیررلر ایکان؟

وبالآخره‌ده بولارنڭ همه‌سیندن قطع نظر قیلغانده‌ده، کوبمی‌گه قدر بوحاضرلکسز معلملر بله‌نگنه اکتفا ایتلوب، بتون تاتار بالالری یخشیراق تربیه کورگان، معلملرگه شاگرد بولودن محروم بولوب، کون ایته‌رگه محکوملر ایکان؟

منه بو سؤاللرگه جوابلر بو کوندن بیرلرگه تیوشدر. بومسئله، ملتمزنڭ معارفی مسئله‌سی بله‌ن اشتغال ایته طورغان هر ذات طرفندن کوز آلدینده طوتولرغه تیوشدر. بزنڭ آقرین‌غنه باراسمز کیلر، کیلمه‌سکنه بارومزنی، زمان کوتمیه‌لك، وشول کوییی دوام ایتسه‌ك، بزنڭ کیله‌چکمز ایچون آور عاقبتلی نرسه‌لرنی بزنڭ اوستمزگه ارغتاچق ایکانینده شبهه ایته‌رگه‌اورن یوقدر. چونکه موکار قدر بزنڭ بله‌ن زمان شولای معامله ایتکان، تقدیر بزنڭ بله‌ن شولای اویناغان، بزنڭ غفلتمزنی، حاضرلنه‌ده‌باشلامغان ایکانچیلکمزنی، حضرتلرمزنڭ ئلی بلش‌دن بوشی آلمغانلقلرینی، بخاری شریف بزگه آندی تعلیمات بیرمه‌گانلکینی زمان عذر صاناماغان، هم برده قزغانمیچه، قیلغان گناهلرمزنڭ جزاسین اوستمزگه جاودرا کیلگان.

اوتکان جایده‌قزان ملالربنڭ بر صنفی جایلك‌گنه بولسه‌ده بر دارالمعلمین آچوب قاراغانلر ایدی، هم آچلغان کونی بله‌ن روسیه‌نڭ هر طرفندن شاگردلرده کیلوب طولغانلر ایدی. لکن . . . ملتمزنڭ ترقی وتعالیسینه دشمان «چن تاتار»لرمز («چن روسلر» دیگان کبی موندن صوڭ اول مبارکلرنی بز «چن تاتارلر» دیب یورته‌چکمز) اوزلرینڭ کوبدن بیرلی ملکه ایتوب کیله طورغان ایشلری دانوس بله‌ن یابدردیلر. چن تاتارلر یاشلرمزگه آز بولسه‌ده، فائده ایته‌رلك بر نرسه‌نڭ آرامزده طوروینه اچلری پوشدی، گوبیرناطور حمایه‌سینه‌چاپدیلر، تورلی یالغانلر بله‌ن مقصودلرینه‌ده یتدیلر: شاگردلرنی تاراتوب، بناسین بیکلاتب قویلدی. البته، بو دارالمعلمین بیك ناقص بولاچق ایدی، لکن نیچك بولسه‌ده بار ایدی،

بر وقت ایچون اولده فائده کیتره آلاچق ایدی. دار المعلمین مدیرلرینده ملا صالحجان البارودی پراغرامالغه ثبات العاجزین ده کرته گه کیرك دیگان شیکللی کولکی عرضلری، اوز مدرسه سینده یاتوب، ایشکه یارافلری بتکان شخصلرنی معلم نصب ایتارگه طرشوی، وبعضلرینده بالفعل نصب ایتوی هم شولوق اوز مدرسه سی یمشی بولغان تعلیم، تربیه واخلاقدن خبرسز بر شخصنی ترك پالیتسیه وخفیه سی خدمتینی ایتارگه تعیین ایتوی بلهن اگر دار المعلمین دوام ایتسه ترقیینه شاقتی مانع بولاچق ایکانینی کورساترگه اولگرسه ده، باشقه مترقیره ك اعضالرنك مداخله سی بلهن بو سؤ استعماللر بتهر دیب امید ایتهرگه ممکن ایدی ... لکن نیچاره اوّلده ایتکانمزچه بزگه تقدیر کولب قارامی . . .

اوتکان ایشکه صلوات دیللر . . . اول یابلدی بتدی، بزگه حاضرگیسین قایغرترغه کیره ك.

اوسه طورغان یاش بالالرمزنك استقباللرین آزغنه قایغرتساقده، ایك اوّل کوز آلدیمزغه معلملر یتشدرو، آلارغه بالالرمزنی حیاتکه مستعدره ك ایتوب چغاررلق تربیه بیرونك اهمیتی کوز آلدیمزغه کیلرگه تیوشدر. کورشی ملتلرمزدن روسلرنك دار المعلمینلرینه گنه قاراساقده معلملر تربیه سینه نیقدر اهمیت بیرگانلکلرینی، وشول ابتدائی مکتب معلمی بولاچق کشیلرگه، نیقدر معلوماتنی لازم کوروب، شوندن باشقه معلملك حقنی بیرمه گانلکلرینی کوره مز نمونه ایتوب تاتارسکایا اوچیتیلسکایا اشکولانی آلساق: روس تلی، ادبیاتی، جغرافیه، تاریخ، حساب کسر بلهن، هندسه، علم اشیا، پیداغوغیه دن بر درجه یخشی معلومات بیرگانلگینی، هم دورت یل وقت ایچنده بردهر وسچه بلمی طورغان تاتار بالاسین ابتدائی روس تلی معلمی یاصاب چغارغانلغینی کوره مز. بزگه ده اگر باشقه مترقی ملتلرگه بالالری قدرلی بولغان شیکللی، اوز بالالرمز قدرلی بولسه لر، اگر ده بزده آلارنك بالالرینه تله گان تربیه سینی ومعلوماتلی بولولرینی تله ساك، شول خلقلرنك نیچه یللر تجربه بلهن ایرشکان نرسه لریندن فائده له نرگه، ونیقدر مشقت وخدمت بلهن ایرشکان نرسه لریندن عبرت آلورغه تیوشلی بولادر.

موڭار قدر بوشقه اوزدرغان وقتلرمزده، نتیجه سزگه کورگان مشقلرمزده یتار ایندی. حاضر تعلیم یوللرمزده بولغان نقصاناتنی آڭلاغاچده، اصلاحنك یارم یولنده طوقتاب، قاتب قالماق عفوقیلنرلق گناه بولماس. شوڭار کوره بو کوندن باشلاب، معلملر تربیه سی قایغوسینه توشو، بر دقیقه فوت ایتدرمیچه، بتون ژولغابویینه بر ایکی گنه بولسه ده دار المعلمین آچو، ملتمزنك معارفده ترقییی نظریندن فرضدر.

بو دار المعلمیننك البته برسی واوّلگسی قزانده آچلورغه تیوشدر، چونکه قزاننك قوهٔ مادیه ومعنویه سیده حاضر، بر ترتیبلی دار المعلمین تربیه سینه گنه یتارلك وشوڭار استعداد حاصل ایتوب یتکاندر: ایشکه یاراقسز، دار الفنون اسمی ظلمت صاچب، طورا طورغان مدرسه لردن برسینك بناسی بویلغه ایکی اوّلگی صنف ایچون یته چکدر.

شهرهزده ایکی اوّلگی صنفقه علوم حیاتیه تدریس ایتوب طوررلق یاشلرنیده طابوو ی مشکل بولاچق توگل، بلکه آلارنك هر قایسیسی بو اشکه بتون کوڭللری بلهن شاد بولغانغه هر وقت اخلاص بلهن خدمت ایته چکلردر. الحاصل آزغنه بر همت واجتهاد بلهن بر ایکی ملك صوم مادی اعانه بلهن دار المعلمینی باشلاب یبارگه بیك ممکندر. فقط اش باشینده اجتهادلی واهللی اولغان کشیلرنك طورووی غنه شرطدر. حکومتدن رخصت آلو طوغریسنده ده اولقدر مشقتله نرگه تیوش بولماس. ضیالیلرهمزدن بعضیسینك مکتبلر آچو پراۋاسینه مالك بولووندن استفاده ایتارگه ممکن بولور.

الحاصل چلاب تلەرگە وقصدینە توشارگە کیرەك، بیك تیز وقتدە ملتەمزنك شولقدر محتاج بولغان دارالمعلمینینە اساس (فوند) صالنغان بولور. نقصانلرین زمان وتجربە توزەتر، شولای ایتوب بر آدم بولسەدە آلغە کیتکان بولرمز.

تاتار ملتی اوزینك معارف ایشین اوزی ایلنە آلودن عاجزلك کورسەترلك بر غیرتسز ملت توگل!!

٣نچی دوما

اوچنچی دوما، حکومتنك تلاوینە بتونلای موافق صورتدە بولوب چقدی: اعضالرنك یارمی، اوکلر ـــ عکس الحرکة طرفدارلری، دورتدن بر ئلوشی آکتابریستلر ـــ حکومتنك آخرغی فرمانلری پارتیەسی، قالغان برچیرگی گنە کادیت وصوللردن عبارت بولوب، حکومتکە مخالف طرفدە طوروچی وکیللردر. اوکلر آراسندە اشیت ئیکللی مملکتکە خیانت ایتوب، حکم آستندە بولغان، خائن وطنپرورلر(؟)، شولگین ئیکللی دومانك اوزینەدە احترام ایتمیچە، خولیغانلرچە قیلنا طورغان چن عکس الحرکةچیلر، پوراشکیویچ کبی بتون روسیەغە اوزین خلق دشمانی ایتوب طانتوغە ئلگرگان، «چن روسلر» بودوماغە کوب ئلەکدیلر.

بودوماده یوزاوطوزملك زورجیر خواجەلرینك، وکیللری بیك کیرەك بولغان کوب مسئلەلرنی اوزدرماسقە، اختیارلی وقدرتلی بولاچقدرلر. بو دوما اصطالیپین حکومتینك عرض ایتکانی لائحەنی اوتکان دومالر کبی صول یاقدن توگل، اوك یاقدن تنقید ایتسە کیرەك. اعضالر آراسندە اون مسلمان، اوتکان دومالردەغی اوطوزدان آرتق مسلمانلرنك، قالغان اثرلری (قالدقلری) شیکللی گنە بولوب طوراچقلردر. ایکنچی دوما رئیسی غالاڤین بو دوماده آزغنە عددلی کادتلر آراسندە عرفی وکیللر اورنندەغنە اوطراچقدر. الحاصل بودوماده اشلر اوّلگی دومالرنك بتونلای خلافینە بولاراق، اوّلگی دومالردە بتون اشنی اوز اوچلوینده آلوب بارغە اویرنگان وهرمسئلەدە اوزلرین حاکم حس ایتکان مترقی پارتیەلر بودوماده مغلوب بر فرقە بولوب، قارە نرسە اوستندەگی آق نقطە کبی گنە طوراچقدر.

فاتح امیرخان

دینی مدرسەلر هم سوداگیر بالالری.

بتون روسیەدەگی تاتار مدرسەلرینك، هیچ برسندە برنیتکە (توباگان یرگە) چغا تورغان بر پروغراما، بریول برلن اوقوتولمی. هرقایوسندە اوقوتامزدیب یورگان نرسەلری بردر.

هیچ بر مدرسە، برسی برسندن اوقتولرندە بولغان آیرما برلن ایرلمای، باری مستقل مدرسینك اسمی برلن گنە آیرلە. تلاسك نیندای مدرسەنك تلاسك قایسی آیندە برسندن چغوب ایکنچی سندە، شولوق اوّلگی درسگنی اوقوب قش نی تمام ایتوب بولا.

خصوصی فنلر اوقتولری جهتندن، بولارغە بر اسم بیررگە ممکن بولماسەدە: الگە قدر روسیە مسلمانلری آراسندە «دین» باشلقلری دیب یورتولە تورغان ملالرنك کریسی شول مدرسەلردە یتشوب چغا کیلدکلرندن گنە «دینی» مدرسەلر دیب ایتورگە یاری. بوقسە، دین اوقتوب، دین دن برەر نرسە بلگورتەلر دیب اویلانلەاسون.

هر بر صنف خلق، اوزینك بالاسنی اوقتوب اشکە کرتیم دیب اویلاسە، مثلا: ملا، بالاسینك بەلش آشاب عمر ایتون، بەلش دن آیرلماون تلاسە، صوقاچی، تیمرچی، چیتکچی اوزلرینك کسبن برلن بالالرینك، اوزلرندن طنچراق طاما-

قلرینی طویدرولرینی تلاسه‌لر، سوداگیر، فابریکانت، زاوودچی‌لر، اوزلرینڭ توتقان یوللری برلن، بالالرینڭ اوزلرندن آرتغراق آقچه طابولارن اوزلرندین آرتغیراق اشلکاسی بولولرین تلاسه‌لر، شولوق هر قایوسی بر، قایوسی برتوسلی اوقوته تورغان مدرسه‌لرنڭ برسینه بالاسنی، «اینی سیکا، سویاگی میکا» دیب برخلفه‌نڭ قولینه ایلتوب بیره.

بالالرینی عزیز کوره تورغان، چن کوکلدن یاراته تورغان آتالر، اوقو، بلوگه آله نیندای امیدلر باغلاب بیشکدن لحدکه قدر (اوزاق تربیه‌لانسڭ لحد براق قالمی ایندی...) بالاسنی شوندا تربیه اینه، اوقوته.

ملا بالاسینی بیره، آنسی یاری، اوغلی «دینی» مدرسه‌ده اوقوغان (یاتقان)، اول اوزاورنینه یاکه اوزینه ایبداش‌گه، آغای انی نی «کوبلاب» ملا اینه. اوغلی‌ده بر آولنڭ یاکه بر شهرنڭ دین باشچی‌سی بولوب، ملتکه نق آتاسی کبی خدمت اینه، تیك یاتوب مسلمانلر آراسینه یالقاولق آرتدرا.

اما: سوداگر، ایگنچی، اوزلرندن اوزلری (قاره کوکلدن) گنه اوگرانوب هنر، صناعت برلن کون کوره تورغان کشی‌لرنڭ بالالری آندن چغوب، نی اشکه یاری؟ نی اش بولدرا؟.

بابلار، بو مدرسه‌لرده اوزاغراق تربیه‌لنگان شاکردلرنی: یومشاق، اوشه‌ن، اشکه قولی یابشمی دیب، کیبه‌چی مالایی ایتوب‌ده آلمی‌لر. بو مدرسه‌لرده اوقوغان شاکردلر، بره‌ر یل آینه ٤ صومدن ٧ صومغه قدر ژالونیه آلوب، فابریکارده‌ده خدمت ایتوب قاراغانلر ایدی، آنده‌ده آلار اشکه یارامادیلر.

شولای بولغاچ: بلمسز، اوزینڭ کم ایدکندن خبری بولماغان، زمان‌نڭ نیندای وقتلری ایدکنی یخشی آڭغارماغان کشی‌لرنی: زهرلب، بر آودارسه تیز تورماسلق ایتوب، طابندساب اوته تورغان دنیا بازارلری بزم سوداگیر، هنرچی بولاچاق کشی‌لرمزنی شول قدرگنه بلم‌لری (باش چوالتولری) برلن اوز اچینه آلوب، باشقه خلق‌لر برلن بر ره‌تدن یورتور دیب نیندای عقل ایه‌سی اویلی آلور.

بزم سوداگیرلر عالمنده بو مدرسه‌لرده آلغان نرسه‌لر برلن‌گنه یراق باروب بولمی. مونی صوڭغی یللرده سودالرمزنڭ ناچارلانوی، ایسکی‌ده، اوز قولمزده‌غنه بولغان سودالرنڭ باشقه ملت‌لر قولینه کوندن کون کوچه باروی، بزگه بیك آچق کورساتدی.

ایسکیده بای بولوب، معیشتنی یخشی تأمین ایدر اوچون علم اول قدر اوك کیراك بولماسه‌ده، حاضر بتون دنیانڭ سوداسی بلم‌لی کشی‌لر (یهودیلر) قولنده بولغانلقدن، آلار قدر سوداگیر بولور اوچون، آلارغه کانکور ربرا وایت ایتار اوچون، آلاردن آرتق بلورگه، آلاردن آرتق اوقورغه کیراك.

بالالرنی اوچ‌دورت یل ابتدائی مکتب‌لرده مسلمانچه اوقوتقاچ روس‌لرنڭ تجارت، ریالنی مکتب‌لرینه بیروب اوقتورغه کیراك. ممکن قدر تیز، قزان مدرسه‌لرندن برسنی روسلرنڭ تجارت یاکه ریالنی مکتبی پروغراماسی برلن یدی، سکز یل‌ده تمام بولا تورغان بر اورته مکتب ایدوب فن اوز تلمزده اولوب، روس تلنی مکمل اوقوتورغه کیراك.

یوقسه، تجارت قولدن کینه، تجارت آلغه کیتمای‌نچه هیچ بروقت اول ملت باشقه جهتدن‌ده آلغه کیته آلمی. ترقی اثرلری (جوغونتی‌لری) آز ماز کورنگاله‌سه‌ده، آلارده تیز سونه تورغان بر اوچقون‌غنه بولوب قالا.

هرمز.

باشقه‌ملتلرده، بز ده‌ده قزلر اوقیلر.

هر تاتار، بالاسینه استنجا، حیض ونفاس مسئله
لرین بلدرونی فرض صاناغانغه، اوغلی بولسون،
قزی بولسون بالاسین بر آز اوقتمی قالدرماسقه
طرشا: اوغلن مکتبکه یاخود خلفه‌گه وقزینك مبارك
استاذ بیکه آبصطایلارغه طابشرادر. اوغلی مکتبده
بولسه اوقورغه، یازارغه اویرانب، خلفه‌ده بولسه
«أبجد» ایجکلارگه اویرانب چغا. اما قزی نیشلی؟
اول بیچاره نرسه‌گه اویرانب چغا؟ بز ده عادت قز-
لارغه بر آز تللری آچیلوب، سوز آکلی باشلا-
غاچده آناسی «بسم الله» و «ابجد» اویراته با-
شلی. اوزی بتونلای نیگراموتنی خاتون اولسه‌ده،
شولای ایتوب بر یل یاکه آرتغراق اوینك ماتا-
شتروب قزینك صاف میین واتوب، بوتاب بتور
گاندن صوك، قولینه قزن جینه‌کلاب وکسه‌سینه
بیش کاپیگن قستروب آبصطایغه کیله: قزن کیتره
نرسه‌گه دیب؟ کمگه دیب؟ نیشلاترگه دیب؟ کم اول
آبصطای؟ نرسه آنك تدریس خانه‌سی؟ اگر ده،
بلسه‌گز ایدی بولارنك اوزلرین، اوقتوروشلرن،
بو تدریس خانه‌نك نرسه ایکانن، کوله‌رده ایدگز،
یغلارده ایدگز؛ دینی هم حیاتی تربیه‌گه دیب
قزن کیتورگان آنانك عزیز بالاسین قالدروب
کیته تورغان بو مکتب: قارانغراقغنه کچکنه‌گنه
بولمه، قورت شیکللی توگاراکله‌نوب مژ مژ مژ ایتوب
طوره طورغان بر تابون (کروژوك)، اول تابون
اورتاسنده کوزلگن جب برله باشینه ألکتروب
قویغان قارچغراقغنه خاتون، استاذ بیکه آبصطا-
یدن عبارتدر. آبصطای یا، زورراق قزی برله،
نچکه طاوش برله (چون آدم جنته...) دیب محمدیه
کویلاب، یاخود کچره‌ك قزی برله (أبسن ثه بیگه
سکن أب) دیگان أبجد اویراتوب اوتورغان وقتده،
اوك یاقدان آبصطای قارا ألی صحیب کمال اویناب
اوتوره دیگانده، صول یاقدان آبصطای مونه
میکله‌گل صوغشا دیگان طاوش کیلگاننده، آلدان
آبصطای قارا ثلی مونه زاهده کتابمنی آقتارغان
دیب نچقرغانده زاهده‌سی کتابی آراسنده یکنلر
خطی بار دیب باقرغانده آرتدان برسی آبصطای
مین سبغمنی بلدم قوییم دیب اولگورمی، زور-
راق فخری جمال آبصطای اول بلدی قویسون
دیب، نچقرب اولگره. (کوب وقتده قزلارنك
کچراکلری آبصطایغه طکللاتورغه اولگره آلمی
بلکه زورراق محمدیه‌خوانلرغه طکللاتا. بو محمدیه
خوانلر کچراك قزنك توغانیمی یا آخرة دوستمی
یاکه ماتورراق چه‌چك بیرگان بولسه شول وقتده
بو خوانلار آبصطایلارینه مریم بانو بلدی دیلر)
شوشندی تورلی طاوشلی کانسیرت ایچنده آبصطای
سبق بیره. ثلی بوغنه آز، زورراق قزلار ایکاو،
اوچاو بر بولوب، اوزولوب کیتارلك نچکه طاوش
ایله محمدیه یاکه باقرغانده کویله‌ب بیره‌لر. الحاصل
مژ مژ مژ باری بر مژدن عبارت بولوب چغا. شو-
لای بیك کوگللی ایتوب مژلداب اوتورغانده، استاذ
بیکه آبصطایده قارتینك یومشی توشوب کیتکان-
لکدان، آبصطاینی ده‌شب آلا؛ آبصطایده ایکنچی
بولمه‌گه کروب کیته. مونه ایندی اول کروب کیتکاچ
بو بولمه‌ده صوغش دیسگمی، نچقرشدیسگمی، یغلا-
شدیسگمی، اویناو، کولشدیسگمی الحاصل نیلرگنه
بولمی ایندی. بر آزدن آبصطاینك ایشگی آچیله
باشلاوینه بره‌وگه‌ده آکلانمی تورغان، لبر لبر لبر
لبر ایتکان طاوش (ازژوك) کیله باشلی؛ یعنی
قزلار بیك طروشوب اوقی کورنه‌لر. بعض وقت
آبصطای چققانچی زورراق واقعه بولوب قویسه:
بره‌رسی یغلاب اوتورسه، آبصطای بیك قاطی
چه‌رلداب جونسزلر، یاتسزلر دیگان سوزلری ایله
بتون درس خانه‌نی در سلکته. هر نیچکده آلای
بولا، بولای بوله ساعت اونبر طولا؛ آبصطای سبقمنی
قوییم؟ بلدم دیگان طاوشلار ایشدله باشلی، قز-

لارده بتون ئوینی در سلکتوب چابشوب چغوبك کیته لر. کم سبق آلغان؟ کم اوقوغان؟ کم بلگان؟ کم نیشله گان؟ هیچ بلوچی هم بلورگه تلاوچیلك یوق. شولایده قزلار بیك زور قوللغی قرآن، محمدیه لرنی زور زور بوغچه لارغه توروب، بیك کوب نرسه اوقوغان وبلگان شیکللی ایتوب یوریلر. آتا آنالریده قزلارین اوقوتوب، اوز استلرندن وظیفه لرین توشورگان شیکللی، اوز حاللرندن وقزلارینك علمده ترقییندن راضی بولوب کون ایته لر. مونه شوشی حالده علم (؟) خانه گه برنك کیله چکده گی ملت آنالرمز یدی یاشیندن طاپشرلا واول بیچاره آنده، (اگر بای قزی بولماسه) بیك کوب یغلاشلار، قیناشلار، اورشلار ایشتك وکوره، آخرالامر بر آز زورایه، اویرانب کیته. اوزی زور قزلار آراسینه کره باشلی «ابجد»نی مکمل بله، محمدیه، باقرغان اوقی باشلاب، بیگوك بختلی بولوب جیتکانچه اوسه، «منیة المصلیدن» ایرلر، قزلار قای وقت بالغ وبالغه لر بولالر، نیندی تیز.....ینه استنجا درست هم نیچه دانه سی بله ن استنجا کیره ك، کوبمه قدر...قای اورنغه توشسه نجس بوله شیکللی قزلارغه بیك کیراك (ؤاژنی) مسئله لرنی بله باشلی. شولای ایدوب آلتی یاشنده کیلگان بر قز اون یلدن اون آلتی یاشنده تمام مکمل، دینی بر کورصنی تمام ایدب قایه قویساك آنك یاراقلی بولوب چغه.

بختلی، بیك بختلی!!

بو بختلی لر ایله ن باشقه ملت قزلارین چاغشدروب قاراساق نرسه کوره مز؟ باشقه قومنك قزلاری سکز یلده گیمنازیه یاخود باشقه مکتبنی تمام ایدوب اوز دینن آنك اوستینه حساب، جغرافیا، تاریخ، علم اشیا، هندسه، فیزیکا، فرانسوز، نیمچ لسانلری وباشقه لرنی، الحاصل صاناب بتمسلك، برنك خاتون قزلارمز اسمنده ایشتمه گان نرسه لرنی بله. منده ایندی بو آنالرنك وبزنك خاتونلرمزنك بالا تربیه سی بر برسینه مناسبتلی بولولغینی قارا حساب بله نده بلورگه ممکن.

سویکمسز.

حساب صوریلار.

ملتمزنك اشی آلغه کیتمه وچیلگنه، هملک اشکه وملت یولنه اولان خدمت وخیراتکه کوندن کون رغبتنك سونه باروچیلغنه، هربر اشدن غیرتنك کیرو قایتوچیلغنه، برنچی سببده، اشله گان اشلرمزدن، توتلغان مصارفلردن هیچ بر حساب بیرلماویدر.

نه قدر پاره لر توپلانوب دارالمعلمین لر، مکتب مدرسه لر آچلدی، ئلله نیقدر اشلرگه باشلاندی. لکن هیچ برسینك حسابی وآتچوتی کورساتلمادی وبیرلمادی. بز بو اورنك زور مدرسه لرنك وباشقه اشلرنك حسابی وآتچوتی توغروسنده یازماینچه، آنلرنی بر آز کیچوکتروب قالدره رق، یالغز بوسنه قزانده یاکی بیسته ده دارالمعلمین اسمیله آچلوب، اولا بایلاردن یوزله ب آقچه توپلاب صوکره، اطرافدن فقیر شاگردلرنی جییوب، بیچاره لرنك آقتوق بیشار اونار صوم پاره لرینی آقرتوب آلوبده، هیچ بر فایده کورساتماینچه حتی شاگردلر جییولغاچ ایکی هفته پروغرام چقمغان ئلی دیب درس اوقوتماینچه، اشلرین اساسز اشلاب بیچاره لرنی اوقتمیچه بباروچی لردن ملت حضورنده حساب صوراماقچی بولامز. بلکه مدیر افندیلر «شاگردلرنی بز قومادق» دیه رلر، لکن آندی قوولو خوفی بولغاچ نیگه ئلله نیندای اعلانلر ایله، بیچاره فقیر شاگردلرنی ئلله نیقدر مصارف توتدروب، حروابرکون یوری تورغان حاللرندن، ئلله نیندای اوزلری کورماگان

بلماگان قانونلرغه آنط ایتدروب مدرسه‌ده ایکی هفته توره‌ده‌گی کبی یاتوب توردگز؟ نی ایچون زمانِنكٔ احوالنی بله توروب قوولوا احتمالی اوّلیراك اویلامادگز؟

منه حاضر بز ملت حضورنده بو سنه جای کونی آچلمش دار المعلمین‌نكٔ حسابنی صورِبمز، کورساتنگز ملت‌که، ملت کورسون. بلکم سزدن کوروب باشقه مدرسه‌لرنكٔ قاضیلری، مدیرلری‌ده حسابلارینی کوستارورلر.

شاگردلر.

(*) بزده علم نرسه بار؟

بزده علم نرسه بار؟ * ئه‌یتیم قولاغیکه آل:
نیچوك ایتوب قابارغه * قابار بولساكٔ اگر بال

میوق نیچوك کیسارگه * کیوم نیچوك پچارگه
صرا قمز اچکانده * نیچوك کرك اچارگه

استنجانی قیلغانده * تاش برله اشقوغانده
نیندای ذکر ایتورگه * کیکروب پوشقرغانده

اوسنکه چاپان کیگانده * کورکه طاوق ییگانده
نیندای دعا اوقورغه * یاتقان وقت ایدنده

چینكٔ کاوش صالغانده * قاون توشن یارغانده
نیندای طیاق توتارغه * مسجدلرگه بارغانده

صوكٔ آیاق برله کرسه * اوكٔ یاغینه توکورسه
دورت تابقری توچکورسه * نیچوك بولور اول کمسه

یمش تشی آطقانده * اورندق‌غه یاتقانده
کافر بولامی یکت؟ * تماکونی تارتقانده

مایلی صوصا قابقانده * اچکه قیماق یابقانده
نیچك قاراب توکوریم * آرتق توکرك تابقانده

برا و آشامه صوغان * آوزی بولماسه بوغان
میکا برا و سویلادی: * کافر بولادی طوغان

* * *

شوندا ابن سوزلر صوراب * قلبنی قرق‌غه توراب
عمرن اوتکان جیل گه * توغریسی، بولدق خراب

(*) ۱۹۰٤ نچی یلده چیققان یاپون کوبی‌نه.

داخلی خبرلر:

ته‌نش اویازی یاکی صالا آولندن: آولمزده ایکی مکتب بولا توروب حضرتلردن برسی بای هم بیك قوشتان بولوب هر وقت صودلاشوب یورودن بوشامی، برسی ایسه بر نرسه بلمی توروب اوقو، اوقتو اشلربنه قارشی توشوچان بولدغندن مکتبلرمزده ئلله نیچه قشدن بیرلی اوقتلمی‌دیب زارلانوب یازماقده‌لر.

اوفا اویازنی زیمستواسی اوفا اویازنده «به‌کی» آولنده باشقرد قزلرن روسچه اوقتورغه بر اشقولا صالور ایچون ۵۰۰ صوم تعیین قیلمش و «داشقوف» اسملی آدمدن مکتبلر ایچون قالدرلغان آقچه‌دن دخی برمكٔ صوم آلوب بیررگه قرار بیرگان. خبرلرگه کوره: باشقرد قزلری آراسنده اشقوللرغه کروب روسچه اوقورغه درد آرتادر. «وقت»

«ظ. بشیری» افندینكٔ اداره‌مزگه بلگرتووینه کوره؛ آق یکت شفیع‌المین‌لر مدرسه‌سنده اوتکان یلغه قدر اوّلده ابتدائی رشدی مکتبلرده بالالرنی اوقتوب‌ده شولوق بالالردن صنف بتَرگانلرینی، شول مکتبلرگه وظیفه آلمی تورغان معلملر ایتوب تعیین ایتلوب کیله ایکان، اوتکان یل بویاش معلملر اوزلرینكٔ علمی نقصانلرینی بیك یاخشی صورتده آڭلاغانلقدن، شفیع‌اللین هم مدیر مدرسه عارف محمودیگه مدرسه‌ده آلار ایچونده صنفلر آچلووینی یاکه صنفلر آچلماسه معلملك ایتکان ایچون وظیفه تعیین قیلوب آخردن بولارغه علمده‌گی نقصانلرین توترو ایچون مادی امکان بیرولرینی طلب ایتوب عریضه بیرگانلر ایکان. لکن مدیر افندی هم لطف‌الله بولا طف دیگان بر شخص تورلی سوزلر بلن شفیع‌اللین‌نی بولار ضررینه کوندروب، شفیع‌المین‌ده بولارنی کروب

مدرسه‌دن قوغان ایکان. حتی ظ. بشیری‌گه وظیفه اولارق صدرالدین نذیرف طرفندن بیرلگان ایللی صومنیده مدرسه اداره‌سی آلوب قالغان ایکان. حاضر ایندی وقتینده شفیع‌اللین‌گه یاغشی کورنب قالغان. مذکور ایکی معلم بله‌ن شفیع‌اللین آراسنده اختلاف چقغانلقدن اول ایکی معلمنی‌ده قووب یبارگان. شولای ایتوب نیچه یللر بر درجه خدمت کورساتب کیلگان اول مکتبلر انقراضغه یوز توتقانلر.

مدرسه خبرلری.

خوالین اویازنده بیگی آولنده ابراهیم ملا مدرسه‌سی. بومدرسه‌ده ۱۰—۱۵ یل الك بخشیغنه نحو، فقه، حدیث، اصول درسلری اوقولوب تورلی طرفدن ایکی یوزگه یقین شاگرد کیلوب تورماقده ایدی. ابراهیم حضرت اولدی. آنك اورنینه هیچ نرسه‌دن خبری اولماغان مخدومنی قویدیلر. مخدوم افندی بل اچنده شاگردلرنی تارمار ایتوب ایکی قش‌دن بیرلی آولنك اورام قاراوولشقلری هم مخدوم افندیگه کیراك وقتده آت استنده تیزگنه هرکم بله تورغان نرسه‌نی کیتروچی یاش یکتلر مدرسه‌ده تورماقده‌لر.

یوققه مخدوملرغه اشسزلر دیب تل تیگره‌لر. بو اش توگلمی ؟

تامبوف ولایتی پشله مدرسه‌سی بوندن بر عصر مقدم داملافخرالدین حضرت زماننده بناء ایدلوب هم آنك تدریسنده اولوب اطرافقه خیلی امام ، مؤذن یتوشدرمشدر.

وفاتی بعدنده قائم مقامی اوغلی ابراهیم حضرت اولوب اولده مدرسه‌نك شهرتینی یوغالتماس ایچون ، ایسکی اصول ایله اولسه‌ده اجتهادنده اولوب ۱۹۰۰ سنه‌ده اوغلی صابر جان افندینی اوزینه ابداش معلم قیلدی صابرجان حضرت‌هر فنگه مقتدر، گوزال فکر صاحبی اولدیقندین شول سنه‌ده‌اوك مدرسه‌نك اصلاحاتینه مباشرت قلوب ابتدائی، رشدی قسملرینی گوزال روشده ترتیبکه صالدی .

شاگردلر شاقنی آرتقاچ مدرسه‌نك بناسی کچکنه اولدیقندین زورایماسینه اجتهاد ایدوب(۳۰)آرشین زورایتلدی .

طاغن مصردن‌اقتدارلی برمعلم قایتاچق‌ایدیش. هم وقت غزیته‌سینك خبر بیروینه کوره محله خلقی طرفندن ۱۰ ملك صوم اعانه جیوله‌شدر.

قزان خبرلری:

قزان‌مدرسه‌لرینك‌برسینك درس‌خانه‌سنده مخدوم افندینك تحت ریاستنده ایکی قش‌دن بیرلی هر کوننی کیچ ساعت ۹دن آلوب ۲—۳ ساعت‌کچه قدر قوبز، قارته، شطرنج، تاغن ثلله نیندی کیف کیتره تورغان نرسه‌لرنی استعمال قیلوب؛ قایسی بر کیچ زورغنه اشلرده بولغالی دیب اداره‌مزه بلدردیلر.

بو اشکه مدرسه‌نك ابتدائی قسمنده حدیث اربعین معلمی هم خلفه‌لرگه یخشی‌غنه کورنگان صوفی شاگردلرده اشتراك ایتوب اوزآرا بودرس‌خانه‌غه «نوژی‌کلوب» دیب‌یورته‌لر ایکان.

مدرسه اسمی بله‌ن شوندی اشلر اویاسیغنه بولوب یاتا تورغان موندی عجز خانه‌لرنی بتروب آلارغه صرف ایتدرله تورغان ملة آقچه‌سین فائده‌لیراق یبرگه استعمال ایتارگه وقت توگلمی میکان؟

بیرام‌دن صوك کول‌بویی مدرسه‌سینه معلم‌تابه‌لر هندسه تاریخ عمومی کرته‌لر دیب اداره‌مزه بلگزدیلر .

بالغان بولماسه صادق علکایف بورنایف محله‌سنك بر ابدا، اثی مکتب یوقلغندن بیك کوکلی بچکه‌روب بو قش‌قه بر فاطیر آلوب اوقوتماقچی بولا دیب سویلی‌لر. کیلاچك قش رسما مکتب صالدره ایمش.

ادبیات کیچه‌سی.

عیدنك ایکنچی کوننده جمعه کیچ کوبیچسکی صابرانیه زالنده ادبیات کیچه‌سی بولاچق.

روسچه، تاتارچه تورلی حکایه‌لر هم شعرلر اوقولاچق ایمش.

۲۱ نچی اوکتابرده کیچ برله ۷ ساعتنك قزان‌نك ایمپیراتورسکی اونیویرسیتیتینك ۱نچی آودیتوریه سنده، خلق ایچون آقچه‌سز (مجانا) پرافیسور Д. Н. Зейлигеръ نك تیخنیکا ومیخانیکا درسلری باشلاندی. آودیتوریه‌غه کرو بیلیت برله بولوب، بیلیتلر باشماکوف هم دوبروؤیننك کتاب کیبتلرنك آقچه‌سز بیرله‌در.

معارف ناظرینك امری برله قزان اونیویر-سیتیتینك پاتالاگیچسکی آناتومیه مدرسلکینه اورن بوشاغانلقدان، کونکریس برله مدرس تعیین ایتله‌در. تلاگان کشیلر اوچ آی ایچنده یعنی ۱۹۰۸نچی یلنك ۲۰نچی غنوارندن کیچکترماینچه، اونیویرسیتیتینك طب شعبه‌سینه شوشی‌لرنی عرض قیلورغه تیوش:

۱) اوزینك تله‌ون، ۲) فنی خدمتلرن، ۳) Curriculum Vitae یعنی اوزینك ترجمهٔ حالن.

بزنك مدرس وخلفه‌لرمزدن تله‌وچیلر بولماس میکان؟ عنایت قاضیدن تراب‌علی بلگانلگینه شهادت نامه‌سی بولغان مدرسلرمز انشاءالله بو اورننی بوش قالدرماسالر کیره‌ك دیب امید ایته‌مز.

۲۲ نچی اوکتابرده، جمعیت خیریه مکتبینه قزان بایلارندن عین‌الدین افندی مؤمنیف بارب، قز بالالر مکتبنده اوقی تورغان فقیر قز بالالرغه کولمه‌ك وایر بالالرغه ۵۰ دانه کله‌پوش و۸ دانه بیشمه‌ت زکاتدن بیردی.

متفرقه

عرفه کون توشمده

ئوئینده راحت کورمه گان، توشده گیمنده خساطریندن چغارمی دیلر. بیك درست سوز: منه اوتکان عرفه‌ده کورگان توشم حاضرگه قدر یعنی بر یل ایسمده طورا، حاضرگه قدر مین آنی اونوته آلمیم.

تقدیر میکا، آندی توشلر کورسه‌تب اوچکنرگه تله‌دیمی، ئلله دنیاده‌همان قارانغیلق‌غنه توگل یاقتیلق بار دیب قزقترغه تله‌دیمی؟ الحاصل نی بولسه‌ده برخارق‌العاده نرسه تلادی، نی بولسه‌ده مینم کوکلمده اونتولماسلق برحس قالدردی.

توشمده عید کونین کوردم: یاوروپا اصولنچه، لکن شرقنك‌ده ایك گوزل اثرلری قاتشدرلب زینتلنگان تاتار کلوبینده مکلب ضیالی، یاش تاتار یکتلری وخانملری آراسنده بر برمزنی شادلقلی عید کونی بلن تبریك ایتشرگه جییلغان ایدك. جییلغان یاشلر آراسنده تاتار گیمنازیه‌لرینك طالب وطالباتی، تاتارلر طرفندن آچلغان هنر مکتبلرینك شاگردلری، تورلی خصوصی دار-الفنونلرنك استودینتلری، روس وعثمانلی (اداره مشروطه‌لی) مکتبلرنده اوقوچی تاتار یاشلری، ملی تیاترلرمزده اویناوچیلر، اوستینه نورلی بوزلی، ملایم چهره‌لی قارت حقوق پرافیسوری علی، طب پرافیسوری وشهرنك‌برنچی طبیبی‌عمر، ریاضیات پرافیسورلریندن روسیه‌ده‌مشهور ریاض مصطفی، فلسفه متخصصلریندن ابراهیم، اقتصاد علماسیندن‌مشهور سانسیالیست احمد، ایلیکتریك

فصلینده بر نیچه کشفیات واختراعسی بلەن مشهور
ایلیکتراتیخنیك سلیمان، مهندس معمار رشید،
تاتار آدۋاکاتلر، طبیبلر، مهندس، معلملر،
مسلمه طبیبەلر، یوریستکالر، معلمەلر واثرلری
یاۋروپانك تورلی تللرینه ترجمه ایتلگان محرر
ومحررەلر بو جمعیتده بار ایدی. جمعیتدەگی کشی
لرنك بعضسی بتونلەی یاوروپاچه، بعضیسی
بیك ماتور وکیلشلی صورتده تکدرب بتونلەی
شرقچه وبعضیسنده هر ایکیسندن ایك گوزللرین
آلب یاوروپاچەده شرقچەده، بعضیسی کلەپوشلی
بعضیسی کلەپوشسز، خانملرنك بعضیسی یاورو-
پاچه کیینبده قالفاق کییب قویغان، بعضیسی
بتونلەی یاوروپاچه، بعضیسی بیك لطیف صورتکه
کیدرب بتونلەی شرقچه کیینگان ایدیلر. تورلی
یاقدن ایشتلگان تاتارچه درست سویلاشو، ق، غ لرسز
غنه بولب، قولاقغه بر تورلی یومشاق وکیفلی
ایشتلب طورا ایدی. آه نیقدر کوکللی بر جمعیت:
خلقنك برسی کره برسی چغا وبعضیسیده بوفیتکه
کرب آشی اچه وشولای ایتب هر وقت حرکت
ایتب طورا، وشونگار کوره چیتدن قاراغانده طو-
لقنلانب طورا طورغان کشی دیگگزی دیگان
شیکلی یوق. نرسەلرنی خیالگه کیتررلك رسم
حاصل ایته ایدی. منه شوشی جمعیت آراسینده
شادلغمدن ایچیمه صیمی یوریدر ایدم. مونده‌غی
کشیلرنك بیك کوبسی شوشی کلوبنك اعضاسی
بولغانلقلرندن مینم بلشلرم وبر قسمیده یقین
دوستلرم ایدی. کیلب کرووم بلەن آرا-
لرینه قاتشدم وشول خلق دیگگزی ایچینده باطب
کیتدم: دوستلرمنك بعضیسی قولمنی قصا بعضسی
اوبه وبعضیسیده کوزلرین ملائمانه یاصاب یانمه
کیلەسی عید بلەن تبریك ایته وشوندی
کوب عیدلرنی کوروومنی تلی ایدی. مینده اوز
طرفمدن شولوق نرسەلر بلەن مقابله ایته وایك
صمیمی شادلغمنی کورسەته ایدم. تبریکلەشب
بتردك، مینده کلوبنك تورلی بولمەلرین یوررگه
کرشدم. اوین بولمەسینه کرگانمده، بر تاتار استو-
دینتی ایکنچی روس استودینتی برله شطرنج
اویناب اوطرالر، روس آغرغنه صورتده تاتارچه
مخاطبه قیلا وتاتارده آنك بلەن روسچه سویلەشه
ایدی. ایکنچی باشده بر روس ودورت تاتار
ئلله نرسه بیك دقت بلەن اویناب اوطرالر ایدی.
بولمەدن چغب کیتکانمده شطرنج اویناوچی روس
نك ابدەشینه: «یوك، سینك خود» وتاتارنکده
нѣтъ твой دیگان طاوشلری ایشتلوب قالدی.
کلوبنك کتبخانەسینه کردم: اورتەدەغی زور استال
گه تورلی تلدەگی غزیته وژورناللر طاراتلب قو-
یلغان، وتیرەسینەده ئلله نیقدر یاشلر تیزلب
تورلیسی تورلی نرسەلر مطالعه قیلب اوطرالر
ایدی. مینده کیلب اوطرب، غزیتەلر وژورناللر
آقتاررغه طوتندم. آرادن بر «تاتار» اسملی
غزیتەنی طارتب چغارب قاری باشلادقده اوّلگی
صحیفەده: «عید سببلی غزیتەمز اوچ کون چغا
آلمایاچقندن ناشی بو نومرو ١٤ صحیفەلی اولارق
چغادر» دیگان اعلان قاریسم کیلماسەده کوزیمه
تورتب کره ایدی. غزیته کوندەلك بولب پای
تخت غزیتەلری زورلغنده در. اوستەنگنه قاراب
چققانده کوزیمه شوشی مقالەلر کورینده ی: یحیی
افندینك دومادەغی نطقی حقنده آنگلیه وگیرمانیه
مطبوعاتی‌نك فکری، مفتی وقاضیلر صایلاو کون-
لری یته، آنگلیەده تاتار استودینتلری، بخاریده
یاکا آچلغان گیمنازیەلرینه تاتار معلملری چا-
قرالر، محمود افندینك آخرغی اثری طوغریسنده
روس مطبوعاتی، تله وچیلرنك کوبلگی سببلی
تاتار گیمنازیەلرینك اورن یتمی وباشقه شوندك
کبی مقالەلر ایدی. صنایع نفیسه قسمنده، رضا
افندینك بر کارتیناسی پاربژده ٩٠،٠٠٠ فرانقغه
صاتلغانی وبر تاتار کیمیاگیرینك اوز اختراعسی
بر دوا ایچون لوندن ۋیستافکاسنده غراندپری
آلغانلغی وبر تاتار تیپوغرافیاسینه اشینك نفا-
ستی ایچون بر وسیلده شولوق مکافات تعیین

اینلـگانلکی کورنب طورا ایدی. تیـاتر وموزیکا قسمندن قاراب، بو کون خدمت اهلی کلوبینده «دنیا ومعیشتچیلر» دیگان بر کامیدیه وآخرینده «تجویدچی مترقی» دیگان بر وٗادیوٗیل اوینالاچق ایکانینی، وشهر تیاتروسنده تاتار بهیرهمی حرمتینه تاتارچه «انقلاب دورینده تاتار یاشلرینڭ طورمشی» دیگان ترا کیدییه قویلاچقینی، وبر نیچه یرده تاتار اوینچیلرینڭ اشترا کی بلهن زور کانسیرتلر بیرلهچکینی، همده تاتار اوپیراسی بوییل غنوار باشینه قدر شهرمزگه کلهیهچك ایکانینی بلدم. غزیتهنی قویب ژورناللرنی قارارغه کرشدکمده «فنی مجله»، «علمی وادبی، مجله»، «تجارتکه مخصوص ژورنال»، «سیاسة عامی»، «صنایع نفیسه»، «یاوروپا ادبیاتی»، دیگان شکللی عمومی رسملی ژورناللر وحتی «یاکارسملر» دیگان مخصوص رسملرگنه ژورنلی، «طب»، «ریاضة»، «تاریخ»، «دین» دیگان کبی خصوصی ژورناللر، «جن»، «اویاتنقچ»، «یتهر»، «نیشلهتدك» دیگان کبی کولکی ژورناللری برسی آرتیندن، برسی کوز آلدمه کیلهلر، قولومه ثلهگهلر ایدی. اوستالنڭ بر چیتنده طورا طورغان زور مجلد کتابلرنی آقتارغه طوتونغانمده بولر آراسنده ۱۲جلدلی «تاتار تاریخی» ایکی مجلد «بلغارلرغه مخصوص آثار عتیقه» هم کوبدن توکل گنه نشر ایتلب، یاوروپانڭ بر نیچه تللرینه ترجمه ایتلرگهده ثولگرگان تاتار مشهور محررلریندن حامد افندینڭ «ثولم» دیگان اثرلری بار ایکانینی کوردم. تاتار تاریخینڭ ۱۲ نچی طبعسی ایکانی اوّلگی صحیفهسندن بیلگیلی ایدی.

بو کیچ کلوبدهبیك کیڭ پراغراممالی کانسیرت بیرلهچك ایدی. بتون کلوبنی طوترغان ازوٗانوك طاوشیندن، خلقغه اورنلرین اشغال ایتهرگه وقت یتکان ایکانینی بلب، میندهکانسیرت قویلاچق زالغه آشغوب اولوغ زالنڭ بتون اورنلری اشغال ایتلب بتکان بولغانلقندن، بر غلبه وطغزلق حاصل بولغان، وسویلهشب اوطروچیلرنڭ طاوشلریندن بر تورلی ترتیبسز، مهابت بر گورلتی کلهرب بناسینڭ یوغاری توشاملرینه قدر کوتهرلگان ایدی. جرلایهچق آرتیست صاقال مییغی قرلغان یاوروپا کییمی کیینب باشینه کلهپوش کییب قویغان یاش ماتور قیافتدهگی یکتنڭ خلق کوز آلدینه چقوی ایلهن، زالدهغی طاوش قایچی بلهن کیسب توشرلگان شکللی بردن توقتاب، بتون زالده بر تورلی تنچلق، طاوشسزلق حکم سوره باشلادی: آرتیست اوزینڭ قالن، قاتی وشولوق وقتده بیك محبتلی (باص) طاوشی بلهن بتون زالنی طوترب، مشهور تاتار شاعرلریندن برسینڭ یازغانی «انسانیة ایچون» دیگان اوپیراسندن بر ایکی آریهسینی جرلادی، شولوق وقتده فرشته شکللی بر ماتور قزده پیانینوده اویناب طورا ایدی. آریه تمام بولدی، خلقنڭ قول چابو طاوشی بلهن بتون زالده منه کوتهرلب کیته دیب اویلارلق درجهده یاڭغرادی. کانسیرت پراغرامماده یازلغان ترتیبده صوزلدی: یومشاق وقاتی ایرلر طاوشی، نازك خاطونلر طاوشی، ایر وخاتون طاوشیننڭ برگه قوشلغانی، بیانینوده تورلی ساناتولر بربرسی آرتندن ایشتله بارا وخلقنڭ ثاله قایچان اونتلغان ویوقلاغان حسلرینیده اویاتا ایکانچیلگی کورنب طورا ایدی. هر کمنڭ کوزینده بر شادلق، بختلیلك اثری یالتری ومسعودیتی کورنه ایدی. برنچی فصل تمامده اولدی، هر کم قوزغالدی، یوردی، کیلدی، یارم ساعت اوتوی ایلهن ایکنچی فصلده باشلاندی، بو فصلده پراغراممدا بوینچه تقلیدلرده بولاچق ایدی. باشقه نرسهلر آراسنده «۱٤نچی عصرده تاتار مدرسهلریندهگی مدرسنڭ درسی»، «پچان بازار تاتارینڭ دینی خطبهسی» اوتکان عصرلرده «افیون قابقان ملانڭ شونی قابقاچ سویلاوی» عنوانلی تقلیدلر آرتیستلر طرفندن بیك مهارت بلهن اجرا قیلنب بتون خلقنی حاللری بتکانچی کولدرته ایدی. نی ایچون

در خلقغه، مدرسنك درسی خصوصی کولکی طو-
بولب بیك اوزاقغه قدر طوقتامی کولب طوررغه
مجبور ایتدی. ایك آخرغی نرسه اوله‌رق بر
تاتار اسکریپکه‌چی اوز تصنیفی «قایغو» دیگان
کوینی اویناباچق ایدی. اسکریپاچ ۴۰-۵۰ یاشنده
قارت اوزینك چن دوستی اسکریپکاسی بله‌ن
خلق آلدینه چقدیده وبیك آرغنه صزغالاب
قاراب، توسین بیك جدی یاصاب، آقرینغنه
اوینارغه‌ده باشلادی... بتون خلق تولدی هیچ کم
طن آلورغه جرأت ایتمی باشلادی، بتون زال
مجسم «قایغو» دیگان حس بله‌ن طولدی... کوزلردن
نیقدر چیغارماسقه طرشقان کشیلرنك‌ده یاشلری
ته‌گه‌رب‌ته‌گه‌رب قوبلرغه کرشدی، مینده بتونله‌ی
اوزمدن یوق بولغان ایدم؛ بتونله‌ی قایغو
عالمنده سیر ایته، هم آنی کوزم بله‌ن کوره ایدم.
لکن بو قایغو مینم بله طورغانم قایغولر شکللی
بولمیچه، بر تورلی لطیف وتل بله‌ن ایته آلمی
طورغانم قایغو ایدی. اوبن ۱۵ دقیقه قدر دوام
ایتدی. اگر یا کادن‌ده بر آز دوام ایتکان
بولسه، مین مطلق صبرمنی جویب قچقرب یغلی
باشلایاچق ایدم، بلکه مینم بله‌ن بتون زالده
یغلاشقان بولور ایدی. لکن بر کتلی بولسن اش
بو درجه‌که یتمه‌دی اسکریپکا طوقتاب خواجه‌سینك
کوز آلدیندن یوق بولدی.

خلق بر نیچه دقیقه حیران بولب طورغاندن
صوکغنه قول چابا باشلارلق درجه‌گه قدر آینودی
یانومده اوطرغان روس قزی، کوزینده‌گی یاش-
لرین سورته، سورته میکا طابا بوگولب، شوشی
سوزلرنی دیدی: «موندی موزیکانی فقط تاتار
کامپازیتری تصنیف ایته آلا، وفقط تاتار اسکر-
یپاچقنه اویناب بولدرا آلا» کانسیرت تمام بولدی.
قارت وجدی کشیلر آلغان حسیاتلرین بوزماس
ایچون، تیز تیزگنه چغب طارالاباشلادیلر. کلوبده
فقط یاشلرگنه قالدی، تیزدن تانسالار باشلاناچق
ایدی. اوزاق اوتمه‌دی زالده رابال طاوشی
یاکغری باشلادی: بو بر مخصوص تاتار تانسا-
سینك موزیکاسی اوله‌رق، اوزینك جاذبه‌لیلگی
بله‌ن تانسانك‌ده بیك گوزل «پا»لرنی حاوی بولا-
چغینی وعده ایته ایدی. بتون زال یاش، مسعود،
غیرتلی، حیاتلی معیشتلر بله‌ن طولدی. اول اوتکن
استعدادین اوستینه چغارب طورا طورغان، زنگه‌ر
کوزلرده، جاذبه‌لی قاره وماوی معصومانه کوزلرده
یاکا برحیات یالطری، وموکا قدر کوره‌گانم
شادلق‌لمعان ایته‌ایدی. بتون زالنغی بوبارلرنك
یکتلری موزیکا کامانداسی آستینده غیرتلی «پا»
لر یاصاغانده، اول مجسم لطافت قزلرده شولوق کا-
مانده تحتینده ایك جاذبه‌لی قیافتلر یاصیلر ایدی
بتون زال گوزللك بله‌ن طولمش، شادلق بله‌ن
طوبیدرلمش حالده بر کشی کبی بر طرفقه طابا
موزون حرکتلر بله‌ن توجه ایته طورا. مونه بو
عید کونی ایدی، مونده‌غی هر کم عید وشادلق
ایکانن اوزاوستینده حس ایته‌ایدی. وبو عیدلر
طبیعی، بتون تاتارنك اوزی آستنده برله‌شدرب
ایسلربندن چقمی طورا وکیلگانده بیك‌کوتدرب
آلا ایدی.

کینه‌تدن قولاق توبمده عیدوقتی‌یندی، طور
دیب قچقرغان طاوش ایشته باشلادی. بو آتامنك
طاوشی ایکان. بو عالمدن آیرلو نیقدر آغر بولساده
مین آندن آیرلغان ایدم، هم بورده کیری
قوشلا آلماسلق ایتب آیرلغان ایدم. قالترانه،
قالترانه طورب کیینب، عیدکه کینه‌رگه تیوش‌ایدی.
شولایوق ایتمدم‌مسجدده‌خلق کوب جییلغان‌ایدی.
بعضیسی غرلداب، بعضیسی غرلدامیچه‌غنه، راحت
راحت یوقلاب اوطرالر ایدی. حضرتنك بر ایکی
کتابدن بره‌ر جمله عربچه اوقب آنی ترجمه‌گه با-
شلابده مثلا، فرضالر بله‌ن طوتروی، ثه‌ردن بولغانن
نیچه صاغ زبیبدن بولغانن یارم صاغ دیب بیك
کوپرتب اوطروی، بتون مسجد خلقینك یوقوسینی
جلب ایته، اما میکا توشمده کورگانم آرتیست
قزلارنی خاطرلاتب کوله‌سمنی کیتره ایدی. وعظنك
آخرینه طابا مسجدده هوا بر درجه بوزولدیکه
میلر حالسزلانب بوره‌کلر سیکره ایدی، هم بتون

مسجدنی طوتقان، عطرشاه مایی یاکتا چینکلر ایسنه قاتشب کیلب، کوکلّلرنی بولغاندرالر ایدی.

آخرالامر نماز اوقلب تمام بولدی... هرکم تورمه‌دن یبارلگان کبی‌تیزگنه چقار ایچون ایشك توبینه جییلغانلقدن، قصلب قابرغالر صنارغه‌یتوشه ایدی. اول آراده طونلرین، آیاق کیوملری‌ـن جویالتقان کشیلرنك آه ـ واهلرینی اوزینه برتورلی بولب، عمومی کارتینانی زینتلی ایدی. مسجددن چقغانده زور قورصاقلی، تولکی طواپلی کشیلرنك اطرافینه خیرچی بالالری جبیب کلسینك اوستینه منت کوزی بله‌ن‌قاراب، یارتیشارتین دُوله‌شوی، اسوجلی برمحررنك «دوکغز صورتینده یاصالغان آنچه صاوتی» دیگان اثرینی ایسیمه توشره ایدی. اویومه قایتدم. باشم بیك آورتقان حالتده بلش، طانش، آغای، انیلرگه بارب چای ایچون یوررگه یاخود اوزم اویومده شولارنی کوتب اوطررغه مجبور ایدم. عرفه آطی، چاناسی یخشی کشیلر، شولارنی کورسه‌تر ایچون زیارتکه‌ده بارب قایتالر، لکن مین، اوزم بارمی قالسام فقط زیارتنی طابتاوچینك عددی، برکیم بولاسن بلگانلکدن، باررغه مجبوریت کورمی ایدم. برنیچه تاتار یورطینه کردم. آنده‌غی قوناقلر ویورت خواجه‌سی: زیارتده خلقنك طغزلغیندن سوز چغارالر، هم بزنك محله‌ده حضـرت سکزده چقاردی، بزده ٧ یارم‌ده‌چغاردی دییشب عیددن ایرته وصوك چغولری بلان ماقتانشالر ایدی. اویومه قایتب اوزم زاورلر کوتب، اوطرا باشلادم. کیلوچیلر آراسینده «یاشلر» هـم ایسکیلرده بار ایدی. آلار بربرسینه تحقیر نظرلری بله‌ن قاراشب اوطرغانده، مینده هرایکی طرفنی اشغال ایتـه‌ر ایچون: قارتلردن عیددن ایرته‌مـی چقغانلرینی، وشولوق وقتده یاشلردن بوکون کیچ تیاترگه باراچقمی؟ ایکانلرینی صوراشا اوطرا ایدم. مونه شولای اینب عیدنك اولگی کونی اوتب، کیچی یتدی. ...

ـ شهر تیاتروسینه باررغه نیتله‌ب قویغان ایدم. لکن ایکنچی کون روسلرنك زوردینی بیره‌ملری بولغانلقیندن، بوکون هیچ بریرده‌ده آندی هیچ برنرسه یوق ایکانن، برگنه ساعتکه زیارتکه کرگان ایده‌شم، بیان اینب چغب کیتدی. اویوده هریاقدن چولغاغان قارانغیلق آراسینه بولمه‌ده اوت کرترگه ایندرگه‌ده ایرنب اوطرا ایدم. بتون جانمنی، وجودمنی برتورلی ایچ پوشو قاپلاب آلغان، کوکره‌گمنی برتورلی قایغو، لکن اول توشومده‌گی، اسکریپکادن حاصل بولغان قایغو کبی توگل ایکنچی تورلی قایغو طابداب طورا ایدی بوقایغوده نی‌لطافت نی‌گوزللك هیچ برسی یوق‌ایدی،بو، فقط برقوری، سزلاوقلی، مدهش قایغو ایدی. باشمنی منده‌رگـه قویب ایچدن صولاب کوز یاشلرمنی قویارغه کرشدم.....

منه بوئون ایدی، بو حقیقت ایدی!

بوکوننی میکا عیدکونی دیب آطارغه قوشالر ایدی. داملا

تشکر

اداره‌دن،

غزینه‌مزه خدمتلری سبقت ایتمش

علم‌الدین شرف
لطف الله واحدف
یعقوب ماميشف
مدرسهٔ محمدیه شاکردلرندن
خواجه عزیزف
رضا بن‌یوسف
طاهر محمودف

جنابلرینه چن کوکلمزدن تشکر ایده‌مز

اداره‌دن جوابلر:

نمونه‌ٔ اصلاح معلمی سیف صارمغه ـ مدرسه‌ٔ‌گزنک مفصل پروغراماسینی، معلملرینک کملر وقایده تحصیل ایتکان کشیلر ایکانینی یازب یبه‌رسه‌گز. مدرسه‌گه بولغان نظره‌ٔز تعیین ایتلب، شعرگزنی درج ایتو ایتمه‌و شوندان کیلر.

مدرسه‌ٔ حسینیه‌ حالرین یازوچی ن. ف‌گه ـ اسم وآدریسی معلوم بولماغان مخبرلرنک خبرلری درج ایتلمی.

نونتارشاگردینه ـ یازغان نرسه‌گزدن برنرسه‌ده آنکلانمی. اگر تفصیلا وآنکلانرلق ایتب یازوب یبه‌رسه‌گز درج ایته‌رمز.

قاسمیه طلبه‌لرینه ـ میشار فتاحنک قباحتلرینی واگر هان شول حالتینده شاگردلرگه خواجه‌لق کورسه‌توینده دوام ایتسه، اعلان نفرت ایتب کامیسیه‌دن چقوینی طلب ایته‌چککزنی یازغان خطگزنی، اگر امضالر بله‌ن یازساگز، درج ایته‌رمز. امضالر هیئة تحریریه‌دن باشقه برکشیگه‌ده معلوم بولمایاچاغندن امین بولگز. میشار فتاح کبی جاهللردن‌ده قورقب طوررو حاضرگی شاگردلرگه موافق صفة توگلدر.

اعلانلر

قزاننک ووسکریسینسکی اورامنک آلکین یورتنک

م. م. تاتارسکی.

نلک زاوذیلینیه سننک هر تورلی روسچه مسلمانچه اشتیمپل و پیچاتلر بلومبا، کلیشه وماناگرامملر اورطاچه‌غنه بها برله بیک تیزلکده یخشی ایتوب اشله‌نمکده‌در.

چیت شهرلردن کیلگان زاکازلر توقفسز اشله‌نب نالوژنی پلاتیوژ ابله یبارلمکده‌در.

زادتکه‌سی بولماغان زاکازلر یبارلمس. اچنده مارکه‌سی بولماغان مکتوبلرگه جواب کوندرلمس.

آدریس:
Казань, Воскресенская ул., д. Алкина
М. М. Татарскій.

علم وتعلیمگه دائر هفته‌ده بر مرتبه چغا طورغان

„الاصلاح“

غزیته‌سینه آبونه دفتری آچقدر.

یللق بهاسی ٣ صوم یارم یللق ١ صوم ٥٠ تین

اوچ آیلق ١ صوم

شاگردلر ایچون اوچ آیلغی ٧٥ تین

قزان شاگردلرینه آیلاب ٢٥ تین.

غزیته‌مزده علم وتعلیمگه دائر مقاله‌لر اوستینه پارتیه‌لر ودوما احوالاتندن خبر بیرلب طورلاچقدر.

غزیته‌مز معیشته‌مزنک هر طرفندن یاکارتلوینی، خصوصا علم وتعلیم بابلرینک وشاگردلر حیاتینک زمان طلبلرینه موافق صورتده اوزگارتلوینی اوزینه زاداچا ایتب قویغاندر.

تاتار غزیته‌لری آراسنده اوزینک بتون صحیفه‌لرینی شول مسئله‌لرگه تخصیص ایتکان برنچی غزیته بولغانلقدن مشاهیر محرریمزنک کوبسی اشتراک ایته‌چکلرینی وعده ایتدیلر.

اعلان بهالری: هر سطرغه اوّلگی صحیفه‌ده ٥٠ تین. آخرغی صحیفه‌ده ٣٠ تین.

Объявленіе

впереди текста 50, позади-30к.

کتابچیلرغه اخطار:

چیت شهر کتابچیلرینه کامیسیه یبه‌رلمیدر. کتابچیلرغه هر نومروسی ٥ تیندن حسابلانب پوچته حقی آلاردن بولادر.

آچه هر آی باشنده یبه‌راب طورمالیدر.

مشهور شاعرلردن م. غفوری‌نک

«ملت محبتی»

نام شعر مجموعه‌سی هر یرنک مشهور کتابچیلرنده صاتولا.

بهاسی ١٢ تین، پوچته ایله ١٤ تین.

عبدالله توقایف‌نک «شعر مجموعه‌سی»

تیزدن مطبعه‌دن چیغاچق.

آدرس: **Казань, Типографія ШАРАФЪ.**

قزانده بلکی بتون روسیه‌ده
ملت ایچون ایڭ لازم وفائده‌لی نشریاتی ایله ممتاز

معارف کتبخانه‌سی

کتبخانه‌مزده مکتب ومدرسه‌لر ایچون هر تورلی کتابلر فنی، ادبی، اجتماعی هر تورلی مجموعه‌لر ومکتب ایچون لازم اسباب هر وقت مکمل صورتده بولوب تورمقده، آرتق آلماینچه تیوشلی بهالری ایله صاتلمقده اولوب هر طرفه پوچته وباشقه طریقلر ایله کوندرلمکده‌در.
هرمنلو آلوچیلرمزدن مراجعت ایتولرینی رجاء ایله‌مز.
کوبله‌ب آلدروچیلرغه بیوك اکرام.
مراجعت ایچون آدریس:
КАЗАНЬ.
Книгоиздательство Т-во Камалютдинова и К°, на Сѣнной

کوب یللر اوقتو برله تجربه کورگان مسلمان اوچیتلی گیمنازیه هم کامیریچیسکی اوچیلشچه پروغراماسی برله اوقتورغه قبول ایته. آدریس اداره خانه‌ده

استودینت فیلولوك، آتیستات زریلستی هم گیمنازیه کلاصلارینه گروپپا برله ویالغز یالغز حاضرلرگه قبول ایته‌در. اوقتو حقی اوقوچینڭ کوچینه قاراب. آدرس اداره‌خانه‌ده.

اورالسق شهرنده بو سنه بریچی نویابردن
باشلاب آچق اوز لسانمزده

«یاڭی تورمش»

اسمنده آطنه‌لق سیاسی، اقتصادی وادبی بر
غزیته نشر ایتله باشلاناچقدر.
غزیته‌نڭ بهاسی: بر یلغه ۳ صوم یارطی یلغه
۲ صوم اوچ آیغه ۱ صوم‌در.

اعلان بهاسی اوّلگی صحیفه دن بر یولی ۲۰ تین.
آخر صحیفه‌ده بر یولی کوبراك باصدر وچیغه کیمتلور
г. Уральскъ редакція газеты „Яни-Турмушъ".
ناشر ومحرر مسئول: محمدعلی موسین.

پچان بازارنده.
کامل ترتیب ایله باره تورغان سودا بیرله‌در.
آدرس اداره خانه‌ده

صباح کتبخانه‌سی

سنه ١٩٠٦ [illegible]

کتبخانه‌مزده کلیتلی موجود اولان درس کتابلری:

قرائت ترکیه‌دن:

تین
رسملی الفبا ٦٠ دن زیاده رسملری حاوی . . ١٥
رهبر صبیان (١) یاڭی اصولده الفبای ترکیه ١٠
رهبر صبیان (٢) توزاتلوب ٢ نچی کره باصلدی ١٥
رهبر صبیان (٣) قرائت ومعلومات ابتدائیه ٢٥
بالالرغه قرائت قاسم بیکقولی اثری ١٥
قرائت عربیه ٢٠
گلزار صبیان، عبیدالله الردودی ١٢
قصه‌لی وحصه‌لی شعرلر، ١٠

ضروریات دینیه‌دن:

عقائد ترکی (١) نچی قسم طبع ثانی ١٠
عقائد ترکی (٢) رشدیه‌گه مخصوص . . . ٢٥
معلم الشریعة، معاملات واحکام شرائع . . . ٢٥
معلم العبادات (١) توتزا لموب ٢ نچی کره باصلدی ١٠
معلم العبادات (٢) توزاتلوب باصلدی . . . ١٢
معلم العبادات (٣) غیر مشروعاتنی دلیللری ایله ٢٥
منظوم علم حال محمد رفعت افندی اثرندن ترجمه ٥

تاریخ، جغرافیا، صرف نحودن:

مختصر تاریخ مقدس؛ ایکی قسمی برلکده . . ٢٥
روسیه تاریخی، بو سنه‌ده باصلدی ١٥
مختصر جغرافیا ف. کریمی ٧
مفصل جغرافیای عمومی مصور ٤٠
مختصر یاڭی صرف ترکی، ح ابوذری نشری ١٢
معلم صرف لسان العرب، عبدالرحمن عمرف . . ٢٥
معلم نحو لسان العرب، » » ١٥
کافیه ترجمه‌سی . . » » ٤٠

باصلوب چقدی:

مدرسهٔ حسینیه مدرسلرندن عبدالرحیم افندی امینی طرفندن ترتیب ایدلمش (اصول تربیه وتعلیم) اسملی بو کونده قدرلی مثلی کورلمه‌مش برکتاب. ٢٥ تین

مفصل اسامی الکتب. هرکمگه بلا بدل یبارلور.
کوبلاب آلدروچیلرغه بیوك اکرام وتنزیل
تیلیغرام وخطایچون آدریس: Казань, книгоиздательство «САБАХЪ»

محرر وناشر: وفا بختیارف   Редакторъ-Издатель В. Бахтіяровъ.   Тип. „Бр. Каримовыхъ", въ Казани.